

НАУЧНИ БЕЗБЕДНОСНИ ИЗАЗОВИ ЗА СР НЕМАЧКУ – ДЕМОГРАФСКЕ ПРОМЕНЕ СТАНОВНИШТВА И ИМИГРАЦИЈА

Љубомир Дуловић

Генералштаб Војске Србије, Управа за планирање и развој

Жарко Милојевић

Универзитет Хохенхајм, Економски факултет

Старење становништва, низак ниво наталитета, константна потреба за радном снагом, миграције и утицај глобализације јесу главни фактори промена у демографској структури становништва СР Немачке. Ради очувања доминантне економске позиције на европском континенту и одржавања потребног нивоа раста популације, СР Немачка примењује модел заснован на приливу становништва и иностране радне снаге.

У раду се квалитативном анализом указује на главне карактеристике измена демографске слике у СР Немачкој након уједињења. Анализирају се импликације демографских промена у економији, образовању, етничкој структури и религији у периоду 1991-2017. Истражује се утицај промена на националну безбедност земље. Модел превазилажења ниског природног прираштаја, асимилирања миграната и ефективна контрола процеса имиграције ставља се у контекст националне сигурности и заштите државе. Искуство СР Немачке је од посебног значаја за земље кандидате за чланство у Европској Унији попут Р. Србије.

Кључне речи: *демографске промене, становништво, миграције, национална безбедност*

Увод

Период након завршетка Другог светског рата на тлу Европе карактеришу убрзан економски развој и раст наталитета у већини земаља. Насупрот првим послератним деценијама општег социоекономског напретка,¹ период након 1990. године до данас карактеришу старење европског становништва, низак или негативан природни прираштај и нижа стопа економског раста. Константне миграције ка Европи након Другог светског рата до данас, а затим и печат снажних механизма глобализације од краја 20. века сачињавају други главни узрок измене у структури популације

¹ Детаљан приказ инфраструктурног и институционалног развита као и узроци несвакидашњег друштвено-економског напретка у периоду 1945-1973 послератне Европе могу се наћи у књигама Crafts and Toniolo (Ed., 1996) и Eichengreen (2006).

земаља западне Европе. Поставља се питање може ли Европа да задржи своју снажну економску позицију у будућности без жртвовања свог етничког кода? Или прецизније, треба ли Европа да измени своју етничку структуру зарад очувања економске моћи? Да ли будући друштвено-економски напредак индустријски развијеног дела Европе подразумева преобликовање националне у наднационалну државу? И коначно, какав степен реперкусија доноси европском предграђу, чији је део и наша земља, овакав потенцијални сценарио даљег друштвеног развоја нашег континента?

Опис истраживачког проблема

Аутори узимају као студију случаја пример СР Немачке као репрезентативни узорак земље која се суочава са демографским проблемима, поседује ефикасан државни апарат, нема значајно колонијално искуство, одликује је развијен политичко-економски систем, а уставно је устројена као традиционална хришћанска европска национална држава. Немачка поред тога заузима прво место као дестинација имиграната и азиланата у континенталној Европи у задњих 30 година; земља која има доминантну економску позицију и снажну тражњу за радном снагом; погођена је негативним демографским тенденцијама у већ дужем временском периоду; земља је чије историјско наслеђе ставља додатно бреме на промене популационе структуре. Стога се ставља фокус на искуства СР Немачке (нем. Bundesrepublik Deutschland) у процесу асимилације иностраног становништва у временском интервалу након уједињења до данас. Немачки модел асимилације се од стране аутора карактерише као релативно ефикасан и користан за земље кандидате за чланство у Европској Унији (ЕУ).

Истраживачки циљ рада јесте сагледавање демографске ситуације у Немачкој и тамошњи начин решавања демографских проблема. Допринос стручног рада се огледа у приказивању немачког модела асимилације и контроле промена структуре становништва, као и његовој „употребљивости“ од стране европских земаља у развоју попут Србије. Рад је подељен према следећим целинама: уводни део даје општи опис истраживачког проблема; у другом делу се дефинише појам демографских промена; трећи део анализира демографске карактеристике СР Немачке кроз призму демографских трендова, образовања, миграторних карактеристика; проблем дефицита у понуди радне снаге је представљен у четвртом делу; аспект националне безбедности је разматран у петом делу; закључна разматрања су доступна у последњем делу.

Основи концепта „демографских промена“

Демографија је наука која се бави статистичком анализом људске популације. Анализа обухвата величину, структуру и дистрибуцију становништва. Појам демографска промена се односи на измене у старосној структури становништва једне земље услед прилагођавањем старости те популације животним условима. Као пример може се узети продужен животни век послератних генерација (eng. babyboom generation) које сада чине језгро популације изнад 65 година старости и чија бројност значајно утиче на пирамиду становништва. Демографска рецесија, регресија, опадање становништва,

стагнирање су изрази демографских промена насталих услед недовољно високе стопе наталитета у односу на дату стопу морталитета. Измена расне или етничке структуре популације јесте такође демографска промена. Мењање понашања одређеног сегмента популације (нпр. млади до 30 година старости) доводи такође до демографских промена: омладина се у каснијим годинама опредељује за заснивање породице, каријерна оријентација младих, мањи број деце по заснованој породици, одустајање од заснивања породице, већи квалитет живота младих науштрб потомства и сл.).² Последице се огледају у дефициту односа наталитета и морталитета. Животни век послератних генерација је продужен чиме се захтева већа нега и тиме оптерећује порески систем (пензиони фондови, социјална давања државе за домове за старе, здравствене услуге старијима). Стопа економског раста се не може увећати услед природног мањка у понуди домаће радне снаге проузроковане ниским природним прираштајем. Тиме се такође угрожава економска и политичка позиција развијених земаља. Извештаји европских Влада и Европске комисије, стручни и научни радови истраживача, налази института, дописи новинских агенција као круцијални европски проблем истичу демографску регресију.³

Поред тога, на измене у демографској структури многих европских земаља утичу константне миграције⁴ чији је интензитет значајно порастао током и након Арапског пролећа, политичких промена у Либији и грађанског рата у Сирији. Поред перманентних миграција економског карактера (печалбарење), Европу је у периоду 2013-2017 заплуснуо талас неуобичајено великог броја азиланата неевропског порекла.⁵ Консеквентно томе уочава се пораст стопе криминала у земљама домаћинима, нижи степен националне безбедности, појава терористичких елемената као и јачање националистичких аспирација и ксенофобних осећања међу грађанством већине европских земаља.

Друштвено-демографске одлике СР Немачке

Становништво СР Немачке сачињава популација од 81,2 милиона становника.⁶ Република Северна Рајна-Вестфалија⁷ има највећи удео у становништву са око 17,5 милиона становника. Површином највећа је република Баварска. Најгушће насељене су

² Више података у извештају Еуростат-а из 2015. и ОЕЦД-а из 2011. Адреса дата у референцама.

³ Прочитати European Commission (2014); Demeny (2016); Morgan (2003); Population Europe (2017); The Telegraph (2016), The Guardian (2015), Спутњик (2016), Deutsche Welle (2016) и друго. Линкови су дати у референцама.

⁴ Hansen (2003) у свом раду даје концизан приказ миграционих токова ка Европи након ратног периода све до краја 20. века.

⁵ Опширније објашњење дато у извештају Eurostat-а: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Asylum_statistics

⁶ Резултати добијени последњим пописом становништва спроведеним у мају 2011. године. Исти статистички подаци су употребљени у изради годишњег статистичког извештаја за 2016. годину издатог од стране савезне агенције за статистику. У наставку поглавља 2, сви статистички налази проистичу из тог документа са стр. 25-48. осим ако није друго наведено. Више детаља доступно на страници: <https://www.destatis.de/DE/Publikationen/StatistischesJahrbuch/StatistischesJahrbuch.html>

⁷ Немачка је уставом из 1949. године донетим у Бону дефинисана као савез 16 република од којих 3 јесу градови републике. Устав је првобитно важио само на територији Савезне Републике Немачке-BRD до 3. Октобра 1990, да би затим важио за целу замљу након уједињења BRD и DDR-Deutschen Demokratischen Republik. Текст Устава са усвојеним амандманима из 2012. прочитати на: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gg/

три град-републике Барлин, Хамбург и Бремен, од којих главни град Берлин има највећу густину насељености са нешто мање од 4.000 становника по km^2 и највећи број становника. У свих 16 република већину чине жене са мањом или већом разликом.⁸

Демографска кретања

У интервалу 1950-2002 становништво се постепено увећавало резултирајући са додатних 13 милиона грађана, да би од 2002. године започиње тренд опадања броја становника све до 2014. Истовремено, број становника Источне Немачке (ДДР) је у периоду 1950–1990 умањен насупрот популацији Западне Немачке (БРД) која је расла. Генерације рођене у периоду 1950–1968. (бејби-бумери; бејби-бум генерација) чине најбројнији сегмент популације, где свака година рођена броји минимално 500,000 становника за сваки пол засебно. Други сегмент популације по својој бројности представљају генерације рођене у периоду 1985-1995. Процентуално учешће у укупној популацији старијих од 65 година је повећано са приближно 10% у 1950. на 21% у 2014; проценат радно способног становништва је на релативно истом нивоу, док је учешће млађих од 20 година старости у укупној популацији из 1950. са око 30% скоро преполовљено на мало изнад 18% у 2014. Немачко друштво у овом тренутку има више старијих него младих. При том, стопа новорођених је од 1947. до краја 1969. била у сталном расту, да би након њен интензитет опао и где је стопа морталитета константно већа у односу на стопу наталитета.⁹ У периоду 1995-2005 расте учешће новорођене деце са немачким држављанством за 7%, да би од 2005. до 2014. та вредност била константна уз благи пад.¹⁰ Међутим, у периоду 1995–2005 долази до пада удела родитеља са немачким држављанством за 13%, те касније неосетно расте удео за око 1,8%. Прецизније речено, удео мешаних бракова који су имали децу је порастао са 7% у 1995. на 14% у 2014. Удео родитеља иностраног порекла у размаку 1995–2005 опао са 13% на 4,5%, затим постепено растао до 7,3% у 2014. Просечна старост мајке које чека прво дете је 30 година у 2014. Такође, број новорођене деце износи око 1,5 по свакој жени. За одржање тренутног броја становника је потребно имати број од 2,1 детета по жени. Просечан живот појединца у 2011. је износио 78 година и 83 године старости респективно. Приближно 33 милиона грађана, од којих је више мушкараца, није у брачној заједници, док број оних у браку износи око 36 милиона. Пораст стопе мобилности се уочава након уједињења Немачке 1990. и карактерише је значајна миграција¹¹ становника истока Немачке на њен запад (другим речима из ДДР-а у БДР), где је економски мотив (могућност запошљавања) пресуђујући. Сваки 49. Немац је у

⁸ Уобичајена претпоставка је да већински женско становништво представља последицу страдања мушке популације у Другом св. рату. Сличан ефекат је видљив и у Руској Федерацији.

⁹ Од 1950-1970. број новорођених је већи од броја умрлих. Почевши од 1970. тај однос је остао негативан све до 2014. Више информација на стр. 19 годишњег статистичког извештаја.

¹⁰ Према немачком закону о држављанству, члан 4, став 3, новорођенче може стећи немачко држављанство по рођењу без обзира на држављанство својих родитеља. Видети <https://www.gesetze-im-internet.de/rustag/BJNR005830913.html>

¹¹ Реч миграција у даљем тексту означава све становнике који су дошли на територију СР Немачке са територије других држава, без обзира на мотив доласка. Тако су и поткатегорије печалбара-Gastarbeiter, студената или азиланата обухваћене. Између ових појмова не постоји знак једнакости.

2014. променио своје место боравка у оквиру СР Немачке. У 2015. укупно 9,1 милион странаца (од тога је 8,45 милиона радно способно¹²) или 11,21% живи и ради у СР Немачкој од чега 8,37% долази из Европе. Највише име Турака – 1,5 милиона, затим Италијана 0,59 милиона. Незнатно више мушкараца има у укупном броју имиграната. Просечна старост странца у СР Немачкој је 38,4 године и има просечну дужину боравка од 16,3 године. Миграција које потичу ван граница обе Немачке говоре о следећем: укупно 4,5 милиона Фолксдојчера¹³ се населило у Немачкој у периоду 1950–2006, где већину чине емигранти Совјетског Савеза, Пољске и Румуније. У поменутом периоду се у СР Немачку доселило 36,7 милиона странаца¹⁴. Ипак, из СР Немачке се у истом периоду иселило 27,3 милиона претходно досељених странаца. Укупно 441.899 пријава за азил је регистровано у 2015. Од тога највећи проценат чине захтеви из Сирије (36%), Албаније (12%) и са Космета (8%). До наглог пораста прилива азиланата долази средином 2013. године.

Статистике у образовању

Од укупно 70 милиона становника СР Немачке који су у 2015. години имали баврем завршен средњи ниво образовања¹⁵ око 13 милиона чине становници са миграционим искуством.¹⁶ Укупан број ђака основног и средњег циклуса образовања у СР Немачкој је у периоду 1991–1998. умерено растао са 9,1 милиона на 10,1 милион ђака, а затим у периоду 1999–2016. константно падао и у 2016. тај број је износио 8,3 милиона. Занимљиво је да број ученика у Гимназијама има тенденцију пораста, на супрот броју ђака у основним школама и средњим школама техничког или занатског усмерења. Бележи се тенденција раста свршених ђака у основном и средњешколском образовању у интервалу 1990–2011, након чега следи умерено опадање и у 2015. години тај број је износио нешто мање од 2 милиона ђака. Међу свршеним основцима и средњошколцима проценат миграната је у периоду 1990–2015. варирао 5–6%.¹⁷ У оквиру сегмента популације од 15 година старости, код миграната је већи

¹² СР Немачка заузима прво место у Европи по броју радно способних имиграната. Информације о запошљавању и образовању имиграната могу се видети у подацима Европске комисије на страници Еуростата, тема Тржиште рада, Миграције и тржиште рада 2014.: <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

¹³ Термин „Volksdeutscher“ означава досељеника у Немачку који долази из других држава а поседује немачко држављанство или немачке корене. Њихов прилив је био осетан у првим годинама након Другог св. рата (из балтичких земаља) или након слома комунистичког блока 1990-1991 (Совјетски Савез, Румунија, Мађарска).

¹⁴ Прецизан број досељеника других националности у периоду 1950-1953. није познат већ је узет укупан број досељеника рачунајући ту и Фолксдојчере. Исто је урађено и за укупан број исељеника.

¹⁵ Систем образовања у СР Немачкој се састоји од 3 циклуса, основног образовања (4 године трајања), средњег образовања (8 година трајања) и универзитетског образовања (3 године трајања и дуже) За више информација о немачком систему образовања и статистичким подацима у овом потпоглављу погледати извештај савезног Министарства образовања и истраживања за 2016. годину на <http://www.bildungsbericht.de/de/nationaler-bildungsbericht>

¹⁶ Миграторно искуство се у даљем тексту односи на појединце који су досељени у СР Немачку или чији су родитељи дошли у СР Немачку. Обухваћени су и Фолксдојчери овим бројем јер у попису нису раздвајани странци од оних са немачким коренима.

¹⁷ Савезна статистичка агенција, 2016. Табеле 2.3.3; 2.3.14; 2.3.18. <http://www.datenportal.bmbf.de/portal/de/K23.html>

процент омладинаца који су у средњим школама техничког усмерења гледано према онима који нису имигранти. Истовремено је међу имигрантском омладином дупло мањи проценат оних који су у Гимназији у односу на оне без имигрантског порекла.¹⁸ Немачки средњошколци остварују резултате изнад просека у поређењу са остатком света у области науке, читања и математике.¹⁹ Према истим резултатима, средњошколци без имигрантског порекла остварују боље резултате у односу на децу миграната. Међу онима без дипломе средње школе више има становника са миграторним искуством. У генерацијама миграната 25–46 година старости, као и 45–54 година старости у односу на оне без имигрантског искуства процентуално има више како оних без дипломе средње школе тако и оних са завршеном матуrom. Број уписаних студената²⁰ из иностранства (зимски семестар) је у периоду 1990–2015. утростручен и са почетних 100.000 у 1990. повећан је на 340.000 у 2015. Од тога је годишње у размаку 1997–2015 дипломирало од 10.615 (1997) до 46.000 (2015) студената.²¹ Просечно више мушкараца буде образовано у 2015. години нарочито на докторским студијама. Међу онима са миграторним искуством чак 46% нема универзитетско образовање, док је број оних са стеченом дипломом/мастер/бечлер у досељеничкој популацији већи у односу на просечан проценат свршених академица у укупној популацији. Број промовисаних у докторе наука је 1,5% од 70 милиона, док је у узорку од 13 милиона образованих миграната 1,6% промовисано у докторе наука. Највећи број доктора наука међу досељеницима у 2015. години има преко 65 година старости.

Верска припадања и стопе рађања међу популацијом имиграната

Званичан податак државне администрације о броју досељеника за период 1990–2015. гласи 24,9 милиона, где удео странаца у просеку није мањи од 75%. Званично у СР Немачкој је на крају 2015. године живело 9,1 милиона усељеника.²² Пописом се међутим не може обухватити популација натурализованих миграната који се изјашњавају као Немци, тако да је тај број релативно виши. Занимљиво је истаћи да волумен имиграције у периоду 1991–1995. (слом комунистичког блока и грађански рат у СФР Југославији) одговара истом за период 2011–2015. (Арапско пролеће и грађански рат у Сирији). Годишње се становништво СР Немачке просечно увећа за град величине Крагујевца. Већински део имиграната, преко 55% долази из Евро-

¹⁸ Годишњи статистички извештај за 2016, стр. 7.

¹⁹ Истраживање ОЕСД-а путем PISA теста спроведеног међу средњошколцима у 2015. години. За више информација прочитати <http://www.oecd.org/pisa/PISA-2015-Germany.pdf>

²⁰ СР Немачка привлачи иностране студенте релативно бесплатним условима студирања. Наиме, школарине на државним Универзитетима на свим нивоима студирања укључују само административне надокнаде-трошкове библиотеке, карту за јавни превоз, трошкове издавања студентских картица. У односу на друге земље Европе, па чак и на нашу земљу, упис на Факултете не изискује велике трошкове.

²¹ Области студирања укључују природен, друштвене, хуманистичке, медицинске, пољопривредне, инжењерске, уметничке науке. Подаци преузети од савезне статистичке агенција, 2016. Табеле 2.5.48; 2.5.33. <http://www.datenportal.bmbf.de/portal/de/K25.html>

²² Destatis, видети више на линку.

пе, затим из Азије до 30%.²³ У старосној структури усељеника доминантни сегмент чини популација старости 25–40 година сваке године у периоду 1991–2015. Удео жена међу досељеницима страног порекла у временском периоду 1990–2015, које су уједно и носиоци репродукције у друштву, просечно осцилира у интервалу 40–43%.²⁴ Оквирно 13% новорођенчади је било иностраног порекла годишње у размаку 1992–1999. Током 2000. донет је закон на савезном нивоу по коме се немачко држављанство стиче по рођењу. Последица тога је пад броја новорођене деце које немају немачко држављанство иако су им родитељи имигранти. Већа стопа рађања код прве генерације жена имиграната у односу на староседеоце и другу генерацију имиграната је потврђена у студијама²⁵. Упоређујући 1991. и 2014, на 1.000 жена у просеку имигранткиње имају више деце и то у релативно млађим годинама у односу на жене староседеоце. У периоду 2000–2014 имигранткиње имају осетно већу стопу рађања (1,6 према 1,2) у односу на стопу рађања код жена немачке популације. Треба истаћи да међу новорођеном децом у периоду 1991–2014, више од 87% долази од мешаних бракова, док око 10% има оба родитеља досељеника.²⁶ Код имигранткиња муслиманске вероисповести се уочава мањи пад стопе рађања током времена у односу на групу хришћанских имиграната или староседелаца.²⁷ Утврђени пораст стопе рађања²⁸ доводи се у везу са усељеничком популацијом, посебно муслиманским сегментом имиграната.²⁹ Званично је на крају 2015. регистровано 4,53 милиона оних који исповедају ислам од чега је само током 2012–2015 усељено 1,2 милиона.³⁰ Културна обележја и религијска припадност утичу на број деце међу групама имиграната – турски имигранти и њихови потомци имају већу стопу рађања у односу на друге групе имиграната и староседеоце.³¹ Припадност протестантској и католичкој цркви има тенденцију пада (обе хришћанске цркве у 2014. имају око 23 милиона припадника што је за приближно милион мање у односу на 2010)³² али је знатно већа бројност у поређењу са бројем муслимана. Према статистичким пројекцијама, немачко становништво се до 2060. године смањује на ниво од 67,5–73 милиона становника, зависно од обима усељавања.³³ Поред тога, ста-

²³ Међу европским земљама највише усељеника долази из Пољске, Румуније, Турске, Русије. Међу Азијским то су Кина, Ирак, Индија и тек последњих година Сирија.

²⁴ Извештај о миграцијама (2015), стр. 32–33, 45, 237, анекс: стр. 244, 268.

²⁵ Mayer & Riphahn (1999), доступно на страници; Milewski (2007; 2010), доступно на страници; Видети податке немачког микроцензуса SOEP-DIW на https://www.diw.de/en/diw_02.c.222517.en/data.html

²⁶ Савезни институт за истраживање популације, погледати на линку

²⁷ Coleman (1994), рад доступан на страници; Cervantes et al. (1999), прочитати на линку.

²⁸ Destatis, табела 12612-0010 https://www.destatis.de/EN/PressServices/Press/pr/2016/10/PE16_373_126.html

²⁹ У свом раду Wolf (2014) истражује узроке веће стопе рађања код турских имиграната у односу на староседеоце.

³⁰ Stich, A. (2016), стр. 30. Резултати су добијени на основу последњег цензуса из 2011. и накнадног усељавања у периоду до 2015. Најбројнија је групација Турака и оних са простора бивше Југославије-прстор Босне и Херцеговине и Космета. За додатна мишљења и податке погледати извештаје Soeren Kern-а са Gatestone Institute (линк) као и PEW Research Center (линк).

³¹ Погледати радове Andersson 2004; Mussino & Strozza 2012; Dubuc 2012; Sobotka 2008; Kulu et al 2017.

³² Годишњи статистички извештај за 2016, стр. 64.

³³ Годишњи статистички извештај за 2016, стр. 49.

новништво ће просечно остарити, стопа рађања ће опасти услед смањења обима популације. Према Ehling & Pötzsch (2010) усељавање у СР Немачку до 2060. ће се наставити годишњим темпом између 100 и 200 хиљада имиграната. Такође је у раду претпостављено да 15% популације у 2060. чине старији од 80 година, насупрот томе 16% чине млађи од 20 година старости. Очекивања су да се до 2060. године досели најмање 6,25 милиона странаца.³⁴

Дефицит радне снаге и имиграција

Прилике на немачком тржишту рада, уз социјална давања државе јесу главни узрок досељавања у СР Немачку.³⁵ Учешће радно способног становништва (15-65 година) у укупној популацији постепено опада, у 1993. износило је 68,4% а у 2015. 65,7%. Истовремено удео запослених и оних који примају доприносе за незапосленост у радно способном становништву редовно расте. Године 1993. тај проценат је износио 49,5% а у 2015. години 51,9%.³⁶ Републике Баден-виртемберг, Баварска и Северна рајна-вестфалија имају највише запослених гледано на нивоу свих република. Последично, густина насељености миграната расте управо у овим републикама.³⁷ Ниво запослености³⁸ има стални раст у последњих 10 година, док број незапослених опада. Ниво незапослености је у 2015. био на рекордно ниском нивоу рачунајући временски размак од уједињења – 1,95 милиона незапослених.³⁹ Период 1991-2015 одликује константан пораст запослења међу радно способном популацијом: 38,8 милиона запослених у 1991. и 43 милиона запослених у 2015. До пада и одсуства раста запослености дошло је само у временском размаку 1993-1997 када је запосленост опала за 0,5 милиона радних места.⁴⁰ Другачији исказ може бити путем стопе запошљавања. У 2014. стопа запошљавања висококвалификоване радне снаге у СР Немачкој (>75%) је ви-

³⁴ Statistisches Bundesamt (2015), стр. 40. Доступно на https://www.destatis.de/DE/PresseService/Presse/Pressekonferenzen/2015/bevoelkerung/Pressebrochure_Bevoelk2060.pdf?__blob=publicationFile

³⁵ Сажетији приказ обима и врсте имиграције, нарочито захтева за добијање азила, може се видети у извештају Института за миграциону политику. <http://www.migrationpolicy.org/article/new-reality-germany-adapts-its-role-major-migrant-magnet>

³⁶ Савезна агенција за рад, месечни извештај за фебруар 2017, стр. 3.

³⁷ Савезна служба за статистику, 2014. http://www.bib-demografie.de/SharedDocs/Publikationen/DE/Download/Karten/14/k_14_01_ausl_bev_d_2014.pdf?__blob=publicationFile&v=10

³⁸ Категорија запослених укључује запослене чији радни уговори укључују социјално осигурање, запослене са ниским примањима без социјалног осигурања у радним уговорима, државне службенике, предузетнике и њихове асистенте, друге запослене са посебном врстом запослења.

³⁹ Допринос за незапосленост (нем. Arbeitslosengeld) покрива минималне трошкове живота: изнајмљивање стамбене јединице, трошкове режије, месечни буџет. У Републици Баден-виртемберг допринос за незапосленост износи око 750-850 евра. Значајан удео међу незапосленима чине они појединци који поред свог доприноса за незапосленост обављају повремене плаћене послове без склопљеног радног уговора и тиме не желе да учествују на тржишту рада и имају стално запослење.

⁴⁰ Годишњи статистички извештај за 2016, стр. 348.

ша при запошљавања староседелца него што је то случај са првом генерацијом миграната. Код ниско квалификоване радне снаге, стопа запошљавања је виша код прве генерације миграната у односу на староседеоце. Ситуација је обрнута када се упореде староседеоци са другом генерацијом миграната.⁴¹ Запослено је више особа са миграторним пореклом у односу на староседеоце када је у питању универзитетски образована популација. Дискриминација не постоји када се узима у обзир врста радних уговора. Наиме, проценат оних са сталним запослењем (неограничени радни однос) је приближно иста код прве генерације миграната и староседелца. Када се говори о привременим радним уговорима, ту је проценат уговора склопљених са имигрантима већи него са староседеоцима. У односу на могућности у 1991., долази до раста броја запослених у 2015. у услужним делатностима (трговина, здравство, образовање) а снижава се број запослених у производним областима (рударство, енергетика).⁴² Према индустрији и позицији запослења запажа се доминантно учешће староседелца при позицијама које захтевају високо квалификовану радну снагу у индустријама попут консултанства, ИТ, аутомобилске; већи је број миграната прве генерације међу нижим позицијама у гранама као што су хотелијерство, транспорт, угоститељство.⁴³ То говори о укључености и прихваћености миграната на тржишту рада. Позиција СР Немачке у ЕУ је 10. узимајући у обзир укључивање миграната на тржишту рада.⁴⁴ Познавање немачког језика је главни фактор успешне инклузије на тржишту рада. Према обиму имиграције, 2015. година је са 1,16 милиона странаца била рекордна. Међу мушком популацијом имиграната са основним познавањем немачког језика је 70% појединаца запошљено у 2014. Код женске популације миграната напреднијег познавања немачког језика је око 57% запошљено.⁴⁵ Актуелно усељавање у СР Немачку путем тражења азила је превасходно економски мотивисано. Социјална помоћ сваком одобреном азиланту обезбеђује сигуран живот и обезбеђује минималне животне потребе појединца.⁴⁶ Релевантан детаљ је и поједностављен процес добијања визе, дозволе за боравак и сталне боравишне дозволе странцима.⁴⁷

⁴¹ Прва генерација миграната су они рођени у другој земљи а досељени у СР Немачку. Другу генерацију миграната чине деца чија су оба или једно од родитеља досељено у СР Немачку.

⁴² Годишњи статистички извештај за 2016, стр. 351.

⁴³ Лин (2016), стр. 62-64. Доступно на: https://www.destatis.de/EN/Publications/WirtschaftStatistik/MigrantsEuropeanLabourMarket_Lien_072016.pdf?__blob=publicationFile

⁴⁴ Geddes and Niessen (2005), стр 29. У раду је представљена идеја о коришћењу индекса Европског грађанског држављанства и инклузије као показатеља степена друштвене укључености миграната у земљама ЕУ. <http://fpc.org.uk/fsblob/416.pdf>

⁴⁵ Савезна статистичка служба, 2016. <https://www.destatis.de/EN/FactsFigures/NationalEconomyEnvironment/LabourMarket/Employment/Employment.html>

⁴⁶ Поступак добијања азила у СР Немачкој објављен на сајту Савезног министарства правде на: - http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_asylvfg/index.html. Приказ ставки у оквиру социјалне помоћи азилантима може се наћи у документу објављеном од стране Европске комисије, стр. 12-17. Доступно на страници.

⁴⁷ Поступак добијања визе и боравишне дозволе у СР Немачкој објашњен је на <http://www.bamf.de/EN/Willkommen/Aufenthalt/WichtigelInformationen/wichtigelinformationen-node.html>

Институционални оквир националне безбедности

У односу на период до 1990. власти СР Немачка су у периоду након уједињења усвојиле одређен број докумената (Закон о странцима 1990; Акт о држављанству 2000; Закон о имиграцији 2004) којима се поспешује интеграција миграната и њихових потомака. Додатно, тиме се утиче на домаће⁴⁸ становништво стварањем перцепције о Немачкој као о земљи имиграције. У случају понуде радног уговора од стране послодавца, изгледно је добијање боравишне и тиме радне дозволе (у зависности од финансијског аспекта уговора). Административна процедура је релативно једноставна и при пријави за добијање држављанства.⁴⁹ Имигранти са универзитетским образовањем стеченим у Немачкој, након навршене 2 године⁵⁰ рада, стичу услов за добијање неограничене боравишне дозволе. Свеукупно, са датом тражњом на тржишту рада, ствара се магнет за имигранте и отворен је позив за имиграцију. На другој страни, негативна демографска кретања, долазак имиграната и међу њима повећан број азиланата постављају очигледан безбедносни изазов за земљу домаћина. Министарство унутрашњих послова (Савезна полиција) и министарство одбране (Савезне оружане снаге) чине основицу одбрамбене структуре земље. У оквиру министарства делују две обавештајне службе: Савезна канцеларија за заштиту устава (BfV) и Савезна војно-обавештајна служба (MAD) и задатак је унутрашњи и спољашњи обавештајни рад, респективно. Савезна обавештајна служба (BND) функционише као засебна целина непосредно потчињена канцелару и уједно представља главни контролни чвор имформација у земљи. Савезна канцеларија за криминал и имформациону технику (BSI) и Савезна канцеларија за криминал (BKA) организационо припадају министарству унутрашњих послова са задатком *inter allia* генерисања дигиталних података појединаца, одбране од сајбер криминала и статистичке евиденције кривичних прекршаја. Централни регистар странаца у СР Немачкој је база података миграната којој је ограничен приступ и налази се под патронатом BfV-а. При регистрацији места боравка сваки грађанин је дужан да испуни одређен формулар са биографским подацима у својој месној заједници. Ти подаци се прослеђују Савезној полицији где се употпуњују финансијским подацима, телекомуникационим подацима,⁵¹ осталим подацима. Уколико је особа странац, подаци се предају Савезном министарству за миграције и избеглице. Затим се прослеђују BfV-у. Уколико је особа иностра-

⁴⁸ Пажљивијом анализом наслова у садашњим новинама, студентских организација и програма, изјава немачких државних функционера, свеукупног медијског ангажовања, створа се утисак међу староседеоцима да је вишекултурално и вишенационално друштво циљ коме се тежи јер носи са собом просперитет. Претпоставка је аутора да је такав модел рађен према угледу на амерички модел капитализма. Прочитати страницу Савезног министарства унутрашњих послова http://www.bmi.bund.de/EN/Topics/Migration-Integration/Integration/integration_node.html;jsessionid=4841812F6D983D1B1FDEEB0BD168C3CF.1_cid373

⁴⁹ Погледати фусноту 35.

⁵⁰ Поред дате ставке, неопходно је имати положен тест знања немачког језика барем на нивоу Б1 и положен испит о друштвено-економским карактеристикама Немачке (тест од 40 питања из фонда од 300 питања).

⁵¹ При куповини мобилног телефона или телефонске картице на било ком продајном месту, појединац је дужан да попуни формулар са својим подацима.

ног порекла подаци се уносе у Централни регистар странаца.⁵² Фреквентност кривичних прекршаја је до уједињења била у сталном порасту да би затим постепено опадала: 1993. је укупно регистрована стопа криминалитета од 8.337 деликта на 100.000 становника од чега је 50% почињено од стране миграната-највише азијанаца;⁵³ у 2005. стопа криминалитета је нижа, износи 7.747 прекршаја на 100 000 становника, од чега је 22.5% почињено од стране странаца а највише на југу земље;⁵⁴ у 2015. нема промена стопе криминалитета у односу на 2005. међутим евидентан је пораст кривичних прекршаја миграната за више од 40%. Ипак, значајан износ кривичних аката се односи на илегални прелазак границе, нелегални боравак, захтеви за добијање азила.⁵⁵ Бележи се пад фреквентности (25%) политички мотивисаних криминалних прекршаја миграната у 2015. у односу на претходну годину. Организације миграната идентификоване као реметилачки безбедносни фактор имају оквирно 29 000 чланова и међу њима су најбројнији екстремисти леве оријентације – Комунистичка партија Курдистана Међу спољним безбедносним претњама као главне подвучене су спољне обавештајне активности Русије, НР Кине и ИР Иран.⁵⁶ Преко 30% илегалних миграција у Европи се одвија на територији СР Немачке, нешто мање од 130.000 илегалних миграната у 2013.⁵⁷ Као безбедносни изазов у 2015. означен је драстично повећан број тражилаца азила,⁵⁸ а такође наглашено у говору председника БНД-а.⁵⁹ Додатно, у сваком извештају као посебно поглавље се издваја исламски фундаментализам и тенденције међу муслиманском популацијом што се може протумачити као објективна опрезност према одређеном потенцијално реметилачком фактору.

Закључна разматрања

Акумулација домаћег капитала, спречавање његовог разводњавања се спроводи у СР Немачкој путем извоза добара и услуга уз јаку домаћу тражњу. Основни предуслов остваривања овог стратешког циља земље јесте постојање довољно великог обима понуде радне снаге на тржишту рада. На основу изнете квалитативне анализе

⁵² Приступ регистру је ограничен. Потребно је упутити писмени захтев министарству. Делимичан приказ статистика регистра доступан на адреси у фусноти 46, анекс документа. Базе података грађана употпуњене подацима свих сфера живота појединца представљају посебну област инстраживачког интересовања. - Ефективност и корисност одржавања оваког безбедносног инструмента је посебно интригантна. Министарска унутрашњих послова Енглеске је након терористичког напада у Лондону 22.03.2017. изнела да обавештајне службе треба да имају приступа друштвеним мрежама попут Whats App. Томе у прилог иде и усвајање предлога закона о пресретању електронских података грађана Уједињеног краљевства. О дозволама немачке обавештајне службе у овом домену прочитати Wetzling (2016), стр. 7-14.

⁵³ Учесталост кривичних аката у апсолутном износу је највиша у три најгушће насељене републике. Годишњи извештај ВКА за 1993. стр. 15; 31;34; 72

⁵⁴ Годишњи извештај ВКА за 2005, стр. 51, 110-111

⁵⁵ Годишњи извештај ВКА за 2015, стр. 14, 169-170.

⁵⁶ Годишњи извештај BfV за 2015, стр. 7, 24, 28.

⁵⁷ БНД, доступно на http://www.bnd.bund.de/DE/Themen/Lagebeitraege/Migration/Migration_node.html

⁵⁸ Извештај о миграцијама за 2015 (Migrationsbericht 2015), стр. 9.

⁵⁹ Kahl, В. (2016), стр. 3. Саопштење доступно на: http://www.bnd.bund.de/DE/Organisation/Reden_der_Leitung/downloads/Amtseinfuehrung.pdf?__blob=publicationFile&v=6

у раду може се закључити да СР Немачка проактивно приступа проблему хроничног недостатка радне снаге „смишљеним“ привлачењем иностраних миграната. Продужени животни век становништва, смањење броја становништва, повећање сегмента популације старијег од 65 година, смањење природног прираштаја, мањи број брака, јесте тренд који преовлађује у будућности СР Немачке. Економски посматрано то утиче на привредни раст, тржиште некретнина, тржиште капитала, тржиште рада, пензиони фонд, фискалну политику као и на здравство. Постепено укључивање странаца у друштвени и радни живот јесте инструмент превазилажења датих негативних тенденција. Истовремено, тиме се мења само друштво. Удео становништва другачије културе и традиције се повећава као и број становника муслиманске вероисповести, *inter alia*. То утиче на слабљење националне кохезије у држави и јачање десничарских покрета у земљи (пример раста популарности политичке партије *Alternative für Deutschland-AfD*). Као последица недостатка националне кохезије може се поменути пад економске моћи и политичког утицаја у свету. Одбрамбена моћ земље може опати. Међутим, треба имати на уму да је степен технолошког развојка у СР Немачкој врло висок чиме се обезбеђује нова инфраструктура као и механизованост у привреди а тиме и у савезној војсци. Додатно, савезна војска СР Немачке је активни учесник војних операција чиме се обезбеђује квалитет официјерског кора, ефикасније функционисање војно-административног апарата и бољи резултати на војно-безбедносном плану. Учесталост службених извештаја високог степена сложености јесу карактеристика рада обавештајних служби као и министарстава. Пример тога је и знатно мањи број терористичких напада на тлу СР Немачке у односу на Француску или Енглеску. Поред тога, бројност староседелаца је вишеструко већа у односу на сегмент популације иностраног порекла чиме се обезбеђују стабилни процеси асимилације. Иако је континуирани пад броја хришћанских верника у свету праћен растом верника у исламској религији, не треба претпоставити драстичне промене на тлу Европе и у СР Немачкој. Благи раст обима становништва иностраног порекла истовремено прати и увећавање домаћег становништва уз јак процес асимилације кроз образовни и медијски систем земље.

Сви фактори наводе на закључак да се традиционална обележја европског демографског портрета мењају на његовом структурном плану (расне, религиозне и националне измене) и у погледу величине европских друштва (смањење броја аутохтоног становништва). Самим тим расте и заинтересованост инстраживача за ову научну област. Већина радова је усмерена на економске и здравствене консеквенце промене у популационој структури Европе. Међутим, мало је пажње посвећено ефикасности модела асимилације имиграната и примене тих модела у земљама у развоју или онима које су кандидати за чланство у Европској Унији попут Србије.

Могло би се закључити да стварање наднационалног друштва по угледу на амерички модел државе где идеја нације која потиче из 19. века губи на свом суштинском значају јесте објективна претпоставка. Уосталом такав модел се „указује“ држави која је чланица НАТО пакта јер доноси економске бенефите и ствара услове релативне безбедности и друштвеног мира. Такав развојак друштва у далекој будућности доноси Европи губљење традиција, етничке и расне препознатљивости што ће се одразити и на мање регионе тј. земље попут наше у смислу трансформације националног идентитета у корпорацијски систем заснован на парадигми конзумеризма.

Референце

- [1] Eichengreen, B. (2006). *The European Economy Since 1945: Coordinated Capitalism and Beyond*. Princeton University Press, USA.
- [2] Crafts, N., Toniolo, G. (1996). *Economic Growth in Europe Since 1945*. Editorial. Cambridge University Press, UK.
- [3] Hansen, R. (2003). Migration to Europe Since 1945: Its History and Its Lessons. *The Political Quarterly*, 74 (1), pp. 25-38. Приступљено 04.03.2017. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-923X.2003.00579.x/epdf>
- [4] European Commission. (2014). Population Ageing in Europe: Facts, Implications and Policies. European Commission, Brussel, Belgium. Приступљено 05.03.2017. https://ec.europa.eu/research/social-sciences/pdf/policy_reviews/kina26426enc.pdf
- [5] Demeny, P. (2016). Europe's Two Demographic Crises: The Visible and the Unrecognized. *Population and Development Review*, 42 (1), pp. 111-120. Приступљено 05.03.2017. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1728-4457.2016.00110.x/epdf>
- [6] Morgan, P. (2003). Is Low Fertility a Twenty-First-Century Demographic Crisis?. *Demography*, 40 (4), pp. 589-609. Приступљено 05.03.2017. <https://link.springer.com/article/10.1353/dem.2003.0037>
- [7] Спутњик Приступљено 05.03.2017 <https://sputniknews.com/europe/201609241045667127-italy-europe-demographic-problems-commentary/>
- [8] The Guardian Приступљено 05.03.2017. <https://www.theguardian.com/world/2015/aug/23/baby-crisis-europe-brink-depopulation-disaster>
- [9] The Telegraph Приступљено 05.03.2017. <http://www.telegraph.co.uk/news/2016/06/06/falling-birth-rates-could-spell-end-of-the-west--lord-sacks/>
- [10] Deutsche Welle Приступљено 05.03.2017. <http://www.dw.com/en/europe-faces-the-challenge-of-a-shrinking-aging-population/a-15486579>
- [11] Population Europe. (Eds.). Kreyenfeld, D., Konietzka, D. (2017). *Childness In Europe: Contexts, Causes, and Consequences*. Springer, Switzerland. Приступљено 05.03.2017. <http://www.population-europe.eu/books-and-reports/childlessness-europe-contexts-causes-and-consequences>
- [12] Eurostat. (2015). Being Young In Europe Today – Family And Society. European Commission. Приступљено 06.03.2017. http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Being_young_in_Europe_today_-_family_and_society
- [13] OECD. (2011). Doing Better For Families. OECD. Приступљено 06.03.2017. <https://www.oecd.org/els/soc/47701118.pdf>
- [14] Statistisches Jahrbuch. (2016). Deutschland und Internationales. Statistisches Bundesamt. Wiesbaden. Приступљено 06.03.2017. <https://www.destatis.de/DE/Publikationen/StatistischesJahrbuch/StatistischesJahrbuch.html>
- [15] European Commission. (2017). Database by Theme. Eurostat. Brussels. Приступљено 06.03.2017. <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
- [16] Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz. (2017). Basic Law For the Federal Republic of Germany. Juris GmbH, Saarbrücken. Приступљено 06.03.2017. https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_gg/
- [17] Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz. (2017). Staatsangehörigkeitsgesetz. Juris GmbH, Saarbrücken. Приступљено 07.03.2017. <https://www.gesetze-im-internet.de/rustag/BJNR005830913.html>

[18] Bundesministerium für Bildung und Forschung. (2016). Bildung in Deutschland 2016. W. Bertelsmann Verlag GmbH & Co. KG. Bielefeld. Приступљено 07.03.2017. <http://www.bildungsbericht.de/de/nationaler-bildungsbericht>

[19] OECD. (2015). Programme For International Student Assessment. OECD. Приступљено 07.03.2017. <http://www.oecd.org/pisa/PISA-2015-Germany.pdf>

[20] Bundesministerium für Bildung und Forschung. (2016). Schüler/-innen an allgemeinbildenden Schulen nach Bildungsreichen und Schularten. Statistisches Bundesamt. Tabellen 2.3.3; 2.3.14; 2.3.18. Приступљено 07.03.2017. <http://www.datenportal.bmbf.de/portal/de/K23.html>

[21] Bundesagentur für Arbeit. (2017). Arbeitsmarkt in Deutschland. Statistik der Bundesagentur für Arbeit, Nürnberg. Приступљено 08.03.2017. <https://statistik.arbeitsagentur.de/Statistikdaten/Detail/201702/analyse/analyse-d-arbeitsmarkt/analyse-d-arbeitsmarkt-d-0-201702-pdf.pdf>

[22] Lien, H. H. (2016). Migrants On the European Labour Market. Some Results From the European Labour Force Survey Ad Hoc Module 2014. *Wirtschaft und Statistik* 181(7), pp. 55-68. Приступљено 08.03.2017.

https://www.destatis.de/DE/Publikationen/WirtschaftStatistik/2016/07_Sonderheft/Sonderheft_Wista_7_2016.pdf?__blob=publicationFile

[23] Geddes, A., Niessen, J., (2005). European Civic Citizenship And Inclusion Index. British Council, Brussels. Приступљено 08.03.2017. <http://fpc.org.uk/fsblob/416.pdf>

[24] Statistisches Bundesamt. (2014). Bevölkerungsfortschreibung. GeoBasis-DE: BiB 2016. Приступљено 05.03.2017. http://www.bib-demografie.de/SharedDocs/Publikationen/DE/Download/Karten/14/k_14_01_ausl_bev_d_2014.pdf?__blob=publicationFile&v=10

[25] Günter, L. (2016). Immigrants: Good Command of German Important For Integration In the Labour Market. Statistisches Bundesamt, Wiesbaden. Приступљено 08.02.2017. https://www.destatis.de/EN/Publications/STATmagazin/LabourMarket/2016_08/LabourMarket2016_08.html

[26] Rietig, V., Müller, A. (2016). The New Reality: Germany Adapts To Its Role As a Major Migrant Magnet. Migration Policy Institute, Washington, USA. Приступљено 09.03.2017. <http://www.migrationpolicy.org/article/new-reality-germany-adapts-its-role-major-migrant-magnet>

[27] Bundesministerium der Justiz und Verbraucherschutz. (2016). Asylgesetz. Juris GmbH. Saarbrücken. Приступљено 09.03.2017. http://www.gesetze-im-internet.de/asylvfg_1992/index.html#Seitenanfang

[28] European Commission. (2013). Ad-Hoc Query On Asylum Support Rates. UK. Приступљено 09.03.2017. на https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/docs/ad-hoc-queries/protection/458_emn_ad-hoc_query_on_asylum_support_rateswider_dissemination_en.pdf

[29] Bundesministerium für Migration und Flüchtlinge. (2016). Residence in Germany. Приступљено 10.03.2017. на <http://www.bamf.de/EN/Willkommen/Aufenthalt/WichtigeInformationen/wichtigeinformationen-node.html>

[30] Bundeskriminalamt. (1994). Polizeiliche Kriminalstatistik Bundesrepublik Deutschland-Berichtsjahr 1993. Bundeskriminalamt, Wiesbaden. Приступљено 10.03.2017. на https://www.bka.de/DE/AktuelleInformationen/StatistikenLagebilder/PolizeilicheKriminalstatistik/AeltereAusgaben/aeltereAusgaben_node.html?cms_gtp=52612_Dokumente%253D4

[31] Bundeskriminalamt. (2005). Polizeiliche Kriminalstatistik Bundesrepublik Deutschland-Berichtsjahr 1993. Bundeskriminalamt, Wiesbaden. Приступљено 10.03.2017. на https://www.bka.de/DE/AktuelleInformationen/StatistikenLagebilder/PeriodischerSicherheitsbericht/periodischersicherheitsbericht_node.html

[32] Bundeskriminalamt. (2015). Polizeiliche Kriminalstatistik Bundesrepublik Deutschland-Berichtsjahr 2015. Bundeskriminalamt, Wiesbaden. Приступљено 12.03.2017. на https://www.bka.de/DE/AktuelleInformationen/StatistikenLagebilder/PolizeilicheKriminalstatistik/PKS2015/pks2015_node.html

[33] Bundesamt für Verfassungsschutz. (2015). 2015 Annual Report On the Protection Of the Constitution. Facts and Trends. Bundesministerium des Innern, Berlin. Приступљено 13.03.2017. на <https://www.verfassungsschutz.de/embed/annual-report-2015-summary.pdf>

[34] Bundesministerium für Migration und Flüchtlinge. (2016). Migrationsbericht 2015. Bundesministerium des Innern, Wiesbaden. Приступљено 15.03.2017. на http://www.bmi.bund.de/SharedDocs/Downloads/DE/Broschueren/2016/Migrationsbericht_2015.html?nn=3316598

[35] Stich, A. (2016). Wie viele Muslimen leben in Deutschland?, Working paper 71, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge: Forschungszentrum. Приступљено 17.03.2017 на http://www.bamf.de/SharedDocs/Anlagen/DE/Publikationen/WorkingPapers/wp71-zahl-muslimedeutschland.pdf?__blob=publicationFile

[36] Wolf, K., (2014). Fertility Of Turkish Migrants In Germany: Duration Of Stay Matters. Working paper 1. Max-Planck-Institute für demografische Forschung, Rostock. Приступљено 17.03.2017. на <http://www.demogr.mpg.de/papers/working/wp-2014-001.pdf>

[37] Ehling, M., Pötzsch, O. (2010). Demographic Changes In Germany Up To 2060 – Consequences For Blood Donation. *Transfusion Medicine and Hemotherapy* 37(3), pp. 131-139. Приступљено 17.03.2017. на <http://www.karger.com/Article/Abstract/314281>